

Република Србија
Апелациони суд у Новом Саду
Гж2.101/17
8.3.2017. године
Нови Сад

У ИМЕ НАРОДА

Апелациони суд у Новом Саду у већу судија Бранке Маљковић, председника већа, Здравка Василића и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници **тужиоца АА** из ..., чији је пуномоћник Бранко Крстајић, адвокат у Суботици, против **тужене ББ** из ..., чији је пуномоћник Милош Цвијић, адвокат у Београду, ради измене начина одржавања личних односа, одлучујући о жалби туженог против пресуде Основног суда у Суботици П2.985/15 од 30.11.2016. године, у седници већа одржаној 8.3.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

Жалба тужене се **ДЕЛИМИЧНО УСВАЈА, ДЕЛИМИЧНО ОДБИЈА** и пресуда Основног суда у Суботици П2.985/15 од 30.11.2016. године **УКИДА** у делу у којем је измењен модел одржавања личних односа утврђен пресудом Основног суда у Суботици П2.193/13 од 23.4.2013. године тако што је одређено да ће се лични односи између тужиоца АА и млт. ВВ одвијати током прве или друге половине зимског распуста према постигнутом договору родитеља, као и у делу у којем је одлучено о парничним трошковима, док се у преосталом делу пресуда **ПОТВРЂУЈЕ**.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П2.985/15 од 30.11.2016. године је измењен модел одржавања личних односа одређен пресудом истог суда П2.19/13 од 23.4.2013. године тако што је одређено да ће се виђање тужиоца и млт. ВВ одвијати у целисти у домаћинству оца и то током прва 2 месеца извршавањем ове пресуде сваког другог викенда на дан недеље, од 10,00-18,00 часова, током наредна 3 месеца сваког другог викенда од суботе у 10,00 часова до недеље у 18,00 часова до истека важења рачунања тзв. зимског времена, односно до недеље у 19,00 часова од почетка рачунања тзв. летњег времена, а након тога убудуће сваког другог викенда од петка у 17,00 часова до недеље у 17,00 часова, надаље почев од календарске 2017. године током летњег распуста 15 дана у континуитету од 1.-15.8. и почев од краја календарске 2017. године током прве или друге половине зимског распуста, према постигнутом договору родитеља, до истека прве године трајања виђања извршавањем ове пресуде током државних празника Нове године и 1. маја и верских празника Божића и Ускрса током првог дана наведених верских празника и током другог дана наведених државних празника, до истека друге године трајања виђања извршавањем ове пресуде током другог дана наведених верских празника и током првог дана наведених државних празника, а убудуће наизменично према опредељеном моделу, све почев од 10,00 часова до 19,00 часова у дане виђања празницима, с тим да ће отац преузимати млт. дете на адреси мајке и враћати млт. дете по истеку виђања на адресу мајке. Обавезана

је тужена да тужиоцу на име парничних трошкова исплати износ од 183.550,00 динара са законском затезном каматом од правноснажности пресуде до исплате.

Против наведене пресуде тужена је изјавила благовремену жалбу из свих разлога прописаних одредбом чл. 373. ст. 1. ЗПП-а.

Другостепени суд је испитао побијану пресуду у смислу чл. 386. ЗПП-а у вези чл. 202. Породичног закона и нашао да је жалба делимично основана.

Побијана пресуда је донета без битних повреда одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 1.-3., 5., 7. и 9. ЗПП-а на које другостепени суд пази по службеној дужности. Без основа је жалбени навод тужене којим указује на битну повреду одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 12. ЗПП-а, у односу на потврђени део пресуде, будући да у том делу пресуда садржи јасне, довољне и непротивречне разлоге о битним чињеницама и нема недостатака због којих се не би могла испитати њена правилност и законитост. Конкретно, тужена указује на нејасноћу у одређењу периода одређеног модела виђања: „до истека прве године виђања“ и „до истека две године“ и одређења места виђања „у целости у домаћинству оца“. Насупрот жалбеним наводима, период трајања конкретног дела модела виђања је јасан и извршив, док одређење: „у целости у домаћинству оца“ не значи (како указује тужена) да отац са дететом не сме да напусти кућу (односно домаћинство). У односу на укинати део пресуде, наведена битна повреда стоји о чему ће даље бити дати разлози.

У првостепеном поступку је утврђено да су странке биле у ванбрачној заједници до ... године, у којој је рођено њихово заједничко млт. дете ВВ, ... године. Пресудом првостепеног суда П2. 193/13 од 23.4.2013. године млт. ВВ је поверена мајци ради самосталног вршења родитељског права, тужилац је обавезан да доприноси издржавању са 15.000,00 динара месечно и одређен је модел виђања тужиоца и млт. детета сваког другог, трећег и четвртог викенда и месецу, суботом од 17,00-19,00 часова, и недељом од 16,00-19,00 часова, у присуству мајке, на месту које странке одреде, а који модел је предвиђен да траје најкасније до навршене треће године млт. детета. Тужена има две кћерке из претходна два брака ГГ, рођену ... године, и млт. ДД, рођену ... године, које живе са њом. Током ... године странке су се повремено јављале задуженом водитељу случаја у Центру за социјални рад због проблема у реализацији виђања оца и млт. детета и са њима је саветодавно рађено. Након престанка заједнице живота виђање се одвијало у домаћинству мајке, те је повремено долазило и до обнављања партнерске везе странака, што је доводило до нових партнерских конфликта а што је имало утицаја на родитељско функционисање, квалитет и редовност виђања тужиоца и млт. ВВ. Стога је саветовано да се виђања одвијају ван домаћинства мајке (након чега се виђање одвијало у граду, али и даље у присуству мајке).

Тужена је рођена ... године, запослена је као Труди се да логички управља својим животом, са тенденцијом да контролише животне ситуације у којима се налази. Оптерећена је многобројним обавезама и активностима на родитељском плану у односу на млт. кћерке, препознавајући и адекватно задовољавајући потребе деце. Презентује се као заштићујући родитељ. У вербалној комуникацији са тужиоцем карактеристичне су упадице, замерке, притужбе, оптужбе, негирања, али без стварне намере да се постигне договор. Код тужене нису регистрована обележја психопатологије у ужем смислу. Доминантно обележје њене личности су сензитивно-ригидна личност, захтевна према другима, осетљива на провокације, базично мање поверљива, неспремна на опроштај повреде доживљених од других особа, када су

могуће реакције повишене ригидности вербалне агресивности. Тежи доминацији и преузимању контроле у интерперсоналним односима, слабе је кооперативности и флексибилности. Тужилац је рођен ... године. Бави се земљорадњом на породичном газдинству заједно са братом. Живи са мајком у ... у комфорној породичној кући. Домаћинство тужиоца представља безбедно окружење за млт. дете, хигијенски је уредно одржавано. Тужилац се труди да себе прикаже у социјално прихватљивом светлу, одаје утисак екстровертне егоцентричне особе, са потребом да је у центру пажње. Радно је оријентисан, без манифестације психопатолошких процеса. Одлазио је на саветодавни рад у Центар за саветовање и подршку породици. Мотивисан је да учествује у одгајању детета и спреман за емотивне размене. Има добру комуникацију са млт. ВВ. Тужена није дозвољавала да млт. ВВ било где иде са оцем, ако и она није непосредно присутна и ускраћује детету комуникацију са оцем путем телефона. Код туженог нису регистрована обележја психопатологије у ужем смислу. Пасивно-зависне је структуре личности, усмерен на одбијање подршке и пажње других људи, базично несигуран и анксиозан на могућност одбацивања од стране других људи и усамљености због чега настоји да избегава интерперсоналне сукобе. Осетљив је на испуњење сопствених потреба када реагује посесивношћу и регресијом. У стресним околностима реагује развојем соматских тегоба. Млт. ВВ похађа вртић. Током опсервације је прихватала раздвајање од мајке, радо остајала насамо са вештацима, често и сама иницирајући контакт. Преузима иницијативу и нерадо прекида започете активности. Когнитивне способности су високо натпросечне у односу на узраст. Нема обележја психопатологије. Ниједан од родитеља не диференцира јасно родитељску од партнерске улоге другог родитеља те дете повремено користе као средство у партнерским сукобима, стављајући сопствене интересе испред најбољег интереса детета. У релативно дужем временском периоду нису препознавали штетност такве међусобне комуникације у присуству детета. У интересу млт. ВВ је да развија релације са оба родитеља јер обоје имају различиту, подједнако важну, улогу у развоју детета. То је основа базичне сигурности и каснијег самопоуздања, идентитета личности и менталног здравља. Млт. ВВ је превасходно усмерена на мајку у задовољавању својих потреба, у стимулативном породичном окружењу. Са оцем је изградила емоционалну релацију, позитивно га доживљава, па је у интересу млт. детета да се међусобни контакти са оцем интензивирају што се убудуће не може постићи у ситуацији виђања детета у присуству мајке. На актуелном узрасту и нивоу развоја млт. ВВ може да проводи време са оцем без присуства мајке, будући да је превазишла сепарационе потешкоће. Таква виђања могу да трају значајан део дана, с тим да би се поступно дужина трајања виђања могла продужавати.

На основу утврђених чињеница, применом материјалног права наведеног у образложењу побијане пресуде, првостепени суд је одлучио као у њеној изреци.

Жалба тужене је усмерена на оспоравање оних доказа из којих произлази да тужилац поседује адекватне родитељске капацитете, да је способан да се брине о детету у време виђања без присуства тужене, да са млт. ВВ има развијен адекватан лични однос и да присуство тужене приликом виђања онемогућава његов даљи правилан и детету потребан развој. Конкретно, тужена посебно у том правцу оспорава налаз и мишљење и исказе вештака психијатра и специјалисте судске психијатрије др Светлане Ивановић Ковачевић и специјалисте медицинске психологије др Валентине Шобот. Тужена указује да је суд неоправдано и нецелисходно одбио да изведе доказ читањем достављене фотокопије СМС преписке између странака, у којој тужена и стручњак (чију је помоћ користила у смислу чл.271. ЗПП-а) др Бранка Продановић Ковачевић, налазе доказ о неподобности тужиоца са психичког аспекта његове личности да се виђа са дететом у одсуству тужене, те извештај Центра за социјални рад

(дат у смислу чл. 270. Породичног закона) и саслушање странака. Тужена сматра да је повредом чл. 271. ЗПП-а онемогућена да користи помоћ стручњака.

Жалбени наводи тужене нису основани (о чему се већ изјаснио првостепени суд дајући јасне исцрпне разлоге, о оцени доказа и разлозима одбијања одређених доказа). У конкретном случају правилно је првостепени суд ценио налаз и мишљење вештака др Светлане Ивановић Ковачевић и специјалисте медицинске психологије др Валентине Шобот, оправдано налазећи да су вештаци у свему одговорили на задатак вештачења, на основу детаљног тестирања, интервјуа са странкама и комплетне расположиве документације, применом стручних знања и метода, по правилима струке и науке, детаљно одговориле на питања и примедбе које се односе на чињенице битне за одлучивање у овом поступку. Суд је (насупротив наводима тужене) омогућио учешће стручњака на страни тужене у поступку али у мери која (имајући у виду да се ради о поступку у породичним односима, где се суд и сви учесници у поступку примарно морају руководити најбољим интересом детета) је била од значаја за утврђење чињенице о родитељској подобности странака. Стога су без утицаја на правилност пресуђења жалбени наводи којима се оспорава поступак вештачења, а имајући у виду околност да је првостепени суд из налаза и мишљења вештака правилно утврдио низ битних чињеница (у погледу међусобних односа родитеља, те односа са млт. дететом, о њиховим социо-економским приликама, психолошким карактеристикама личности које опредељују подобност за старање о млт. детету, потреби да млт. ВВ настави да одржава континуиране личне односе са оцем без присуства мајке која својим присуством исте угрожава због сталног ризика од конфликта са тужиоцем, да је тужилац подобан родитељ, у вези са чиме се обраћао за помоћ и користио услуге Центра за саветовање и подршку породици и друго). Наведено потврђује и Синтетизовани извештај Центра за социјални рад у ... (који се није изјаснио о конкретном моделу виђања, као ни вештаци) али из којег несумњиво произилази да је у најбољем интересу млт. детета странака да за убудуће одржава личне односе са оцем у његовом домаћинству, без присуства мајке, за чега су се стекли сви услови.

Насупрот жалбеним наводима, оправдано је суд одбио извођење доказа читањем СМС преписке, који доказ (поред тога што је неблаговремен) не доводи у сумњу родитељску подобност тужиоца.

С обзиром да су све битне чињенице (психолошке карактеристике личности које опредељују њихову родитељску подобност, најбољи интерес млт. ВВ да настави да одржава континуитет успостављеног личног односа са оцем, без присуства мајке) правилно утврђене из налаза вештака и извештаја Центра за социјални рад (који доказ је у поступку изведен, насупротив наводима жалбе, у складу са обавезом из одредбе чл. 270. Породичног закона) правилно је суд мимоишао извођење доказа саслушањем странака. Наиме и евентуално изјашњавање тужене о спорним СМС порукама у страначком исказу (са напред наведених разлога) не би довело до другачијих закључака. Како тужена не указује на друге (битне) чињенице чије утврђење је пропуштено неизвођењем овог доказа, наведено поступање суда није било од утицаја на правилност и законитост пресуђења.

Првостепени суд је на основу свих утврђених релевантних чињеница одлучио као у изреци пресуде, одређујући модел којим се најадекватније штити најбољи интерес млт. ВВ у вези са одржавањем личних односа са оцем, а који модел подразумева поступност (односно постепено продужавање периода боравка детета у домаћинству оца, уз укључивање и ноћења, а све без присуства мајке).

Одређени модел на најбољи начин штити интерес и право млт. ВВ да остварује личне контакте и са родитељем са којим не живи, а који однос је, као и однос са мајком, потребан за њен што потпунији и правилнији психо-физички развој. Наведеним моделом оставља се довољно простора и времена да се млт. ВВ адаптира на домаћинство оца и чланове његове примарне породице који би у домаћинству оца виђали млт. дете, и да са њима, посебно оцем, оствари и развија адекватан однос поверења и осећај сигурности да би по истеку периода прилагођавања могла остати у домаћинству оца и преко ноћи. Њен узраст такав модел дозвољава и подразумева.

Следом реченог, одређени модел виђања, и у погледу периода прилагођавања и у погледу каснијег (трајнијег и устаљеног) модела виђања, одговара тренутним приликама на страни оба учесника у предметном породичном односу (тужиоца, те посебно млт. ВВ) и усклађен је са најбољим интересом млт. детета, њеним узрастом и психофизичким и развојним потребама. Односно одређен је правилном применом одредбе чл. 61. Породичног закона. Стога је пресуда (осим у делу у којем је одређено да ће се лични односи између тужиоца и млт. ВВ одвијати током прве или друге половине зимског распуста према постигнутом договору родитеља) потврђена.

У цитираном делу пресуда је укинута због битне повреде одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 12. ЗПП-а која се огледа у нејасноћи разлога суда. Ово стога што се исти позива и у изреци упућује на сагласност родитеља односно „договор родитеља“ о томе у којој половини, првој или другој, зимског распуста ће се одвијати лични односи. Како произлази из утврђених чињеница и изведених доказа таквог договора родитеља (у постојећим околностима) нема, те остаје нејасно зашто суд одређује овакав начин виђања у периоду зимског распуста, због чега је пресуда морала бити укинута.

У поновљеном поступку првостепени суд ће ценити наведене разлоге другостепеног суда, те на основу доказних предлога странака, коришћењем својих овлашћења из чл. 313. ЗПП-а и применом истражног начела из чл. 205. Породичног закона, расправити и утврдити битне околности за одлуку и одредити модел одржавања личних односа млт. детета и оца који је у најбољем интересу млт. детета у односном делу (за период зимског распуста) и о томе дати јасне разлоге. Након што, поновно одлучи о овом делу захтева, суд ће одлучити и о трошковима поступка која одлука је укинута као зависна од одлуке о главној ствари.

Са наведених разлога, применом чл. 391. ст. 1. и 395. ЗПП-а, суд је одлучио као у изреци.

Председник већа-судија
Бранка Маљковић с.р.

зто

Напомена:

Рев 1436/2017 од 05.07.2017године одбијена је као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 101/17 од 08.03.2017 године.